

ВИМОГИ ДО СЕРТИФІКАЦІЇ ОРГАНІЧНОГО РОСЛИННИЦТВА

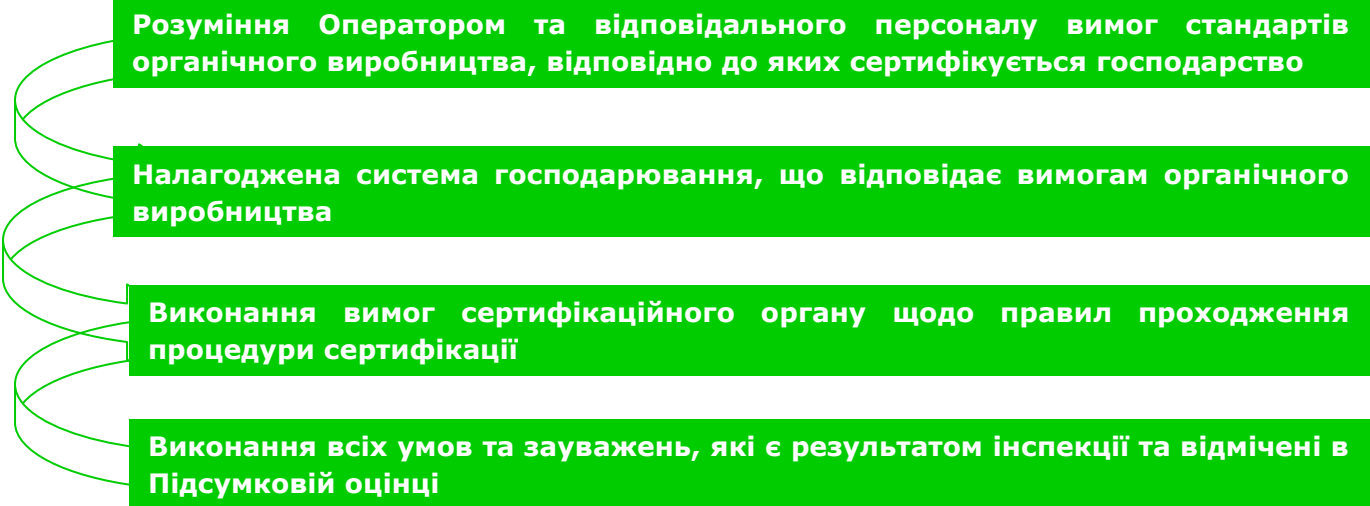
1. Загальна інформація

Процес сертифікації органічного виробництва – це процедура, що дозволяє виробнику підтвердити відповідність методів, що запроваджуються на господарстві, вимогам органічних стандартів та дозволяє отримати доступ на ринок органічної продукції за преміальною ціною.

Результат сертифікації залежить від підготовки господарства до інспекції та ретельного ведення обліку всіх заходів, що запроваджуються на виробництві.

2. Складові успішного проходження сертифікації

1
Розуміння Оператором та відповідального персоналу вимог стандартів органічного виробництва, відповідно до яких сертифікується господарство

Налагоджена система господарювання, що відповідає вимогам органічного виробництва

Виконання вимог сертифікаційного органу щодо правил проходження процедури сертифікації

Виконання всіх умов та зауважень, які є результатом інспекції та відмічені в Підсумковій оцінці

3. Загальні правила ведення органічного виробництва

ПОЛЯ

Облік полів, їх межі та історія.

Для всіх полів, як органічного, так і неорганічного статусу, повинні бути наявні карти, де чітко вказані номери полів, культури, що вирощуються, межі полів, їх оточення, а також історія полів за три останні роки.

На карті необхідно зробити відповідні відмітки, якщо поблизу можуть знаходитись потенційні джерела забруднення: промислові та радіаційно небезпечні об'єкти, поля з інтенсивними технологіями вирощування сільгоспкультур, поля з ГМО культурами тощо.

Заходи щодо запобігання забруднення полів

Необхідно запроваджувати антизабруднюючі заходи, такі як:

- наявність буферних зон між звичайними та органічними полями (середня прийнятна ширина буферної зони між органічними та звичайними полями 6-10-12 м). Ця зона відповідно може бути зменшена, якщо є кущі чи дерева, висаджені по межі, щоб фізично попередити забруднення. АБО, якщо буферної зони недостатньо, може бути визначена буферна зона в межах Вашого поля, залишаючи один прохід сівалки незібраним або провести обкіс до збирання врожаю, щоб попередити забруднення органічного врожаю (це повинно бути відображено в документації).

ҐРУНТ

Підтримання родючості ґрунту

Підтримання родючості ґрунту є дуже важливим при веденні органічного господарювання і повинно підтримуватись відповідними заходами:

- обґрунтовано збалансованою сівозміною з використанням бобових культур;
- використанням гною від органічного тваринництва або іншого компостованого матеріалу;
- вирощуванням сидератів;
- мульчуванням, терасуванням тощо.

Протиерозійні заходи

Необхідно проводити боротьбу та попереджувальні заходи проти ерозії та ущільнення ґрунту. Визначити потенційні ризики ерозії та запровадити відповідні антиерозійні заходи:

2

Водна ерозія:

- на схилах з малопотужним ґрунтом, що легко руйнується, не можна вирощувати просапні культури, не допускається випас худоби на легких, слабо закріплених дерниною ґрунтах;
- розміщення борозен і рядів рослин під прямим кутом до поверхневого водостоку;
- розміщення с.-г. культур смугами поперек схилу, залуження ґрунтів на схилах.

Вітрова ерозія:

- розміщення смугами посівів і парів;
- висівання буферних смуг з багаторічних трав;
- снігозатримання, мульчування.

ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД

Початок і тривалість перехідного періоду

Органічне виробництво передбачає наявність перехідного періоду – це перехід від звичайного (традиційного) господарювання до органічного за певний проміжок часу, в ході якого застосовувалися норми органічного виробництва.

Перехідний період починається не раніше, ніж оператор повідомить компетентний орган про свою діяльність і підпорядкує своє господарство системі контролю. За певних умов датою початку перехідного періоду може вважатись дата останнього застосування заборонених до використання в органічному виробництві ЗЗР та добрив. Це встановлюється інспектором на основі перевірки на місці під час першого візиту на підприємство інспектором.

Тривалість перехідного періоду визначена стандартами органічного виробництва (пункт 6.2 Стандарту Міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва та переробки, що еквівалентний Стандарту Європейського Союзу (далі - Стандарт, що еквівалентний Стандарту Європейського Союзу)) та складає

Однорічні культури щонайменше **протягом 2-х років до посіву культур вже з органічною якістю.**

Багаторічні культури (крім фуражних) щонайменше, **протягом трьох років до першого збору органічного врожаю.**

На корм, для лук і пасовищ чи багаторічних фуражних культур щонайменше **протягом двох років до початку використання в якості органічних кормів.**

Скорочення перехідного періоду

Контролюючий орган може прийняти рішення, яке має зворотню силу, щодо визнання частиною перехідного періоду будь-якого попереднього проміжку часу в таких випадках:

- а) до земельних ділянок застосовувалися заходи, що забезпечують **невикористання** на цих них продуктів, не дозволених до використання в органічному виробництві, або
- б) ці земельні ділянки були природними або сільськогосподарськими зонами, які **не оброблялися** продуктами, не дозволеними для органічного виробництва (за умови надання контролюючому органу влади задовільних доказів, які дозволяють упевнитися у виконанні відповідних умов протягом щонайменше **трьох років**).

В таких випадках оператор повинен представити контролюючому органу документальне підтвердження щодо історії полів за останні три роки

3

Подовження перехідного періоду

Якщо земля була забруднена продуктами, не дозволеними до використання в органічному виробництві, на основі оцінки ризиків контролюючий орган може прийняти рішення щодо **подовження** перехідного періоду.

СІВОЗМІНА

План сівозміни

Необхідно мати план сівозміни для всіх культур, включаючи проміжні культури, де вказується наступна інформація: № поля, культура/сидерат/пар. Такий план сівозміни повинен містити розміщення культур принаймні протягом трьох наступних років. Один сорт не повинен займати більше, ніж третю частину загальної площі. Один сорт не повинен вирощуватися щорічно на одному й тому ж самому полі.

НАСІННЯ ТА САДИВНИЙ МАТЕРІАЛ

Насіння та садивний матеріал

Для виробництва органічної продукції необхідно обов'язково використовувати органічне насіння та садивний матеріал. Потрібно докладати всіх зусиль для його отримання.

Якщо на ринку відсутнє органічне насіння/садивний матеріал, дозволяється використовувати насіння/садивний матеріал перехідного періоду.

Неорганічне насіння/садивний матеріал можна використовувати тільки в тому випадку, якщо органічне насіння/садивний матеріал та насіння/садивний матеріал перехідного періоду недоступні на ринку, і Ви отримали Дозвіл від Органік Стандарт про можливість його використання.

Не дозволяється використовувати протруєне (оброблене забороненими засобами) насіння/садивний матеріал. Вирощування власної розсади/садивного матеріалу повинно відбуватись органічно на субстраті, що містить тільки дозволені компоненти.

Для отримання Дозволу на використання неорганічного насіння/садивного матеріалу, його якість повинна обов'язково підтверджуватись відповідними документами:

- Документами на придбання: накладна, товарний чек (якщо насіння було придбане на момент отримання дозволу);
- Документами якості: атестат/свідоцтво на насіння (садивний матеріал).
- Документами від постачальників насіння/садивного матеріалу що підтверджують відсутність протруєння забороненими засобами.

Для культур ГМО-ризик (кукурудза, соя, ріпак) обов'язково потрібно мати декларацію про відсутність ГМО.

ШКІДНИКИ, ХВОРОБИ ТА БОРОТЬБА З БУР'ЯНАМИ

В органічному виробництві дуже важливо проводити наступні заходи з попередження та моніторингу хвороб і шкідників:

- використовувати методи обробітку землі та культивуації, які зберігають або покращують стабільність і біологічне різноманіття ґрунту, попереджають ущільнення і ерозію ґрунтів;
- підбір відповідних сортів, багаторічної сівозміни з застосуванням бобових та інших зелених добрив;
- застосування природних ворогів шкідників;
- застосування добрив тваринного походження і органічних матеріалів (бажано попередньо компостованих) від органічного виробництва;
- застосування біодинамічних препаратів.

У випадку **неможливості ефективного захисту** рослин від шкідників і хвороб шляхом застосування заходів, дозволяється впровадження таких методів:

- I. Використовувати продукти, зазначені в Додатку II до Стандарту, що еквівалентний Стандарту Європейського Союзу (оператори повинні мати документальне підтвердження необхідності застосування таких продуктів).

Під час застосування дозволених засобів оператор повинен:

- ⇒ **Провести** відповідні попереджувальні чи запобіжні заходи, зазначені вище;
- ⇒ **Задokumentувати** всі проведені заходи (тип заходу, місце проведення, результати, ПІБ відповідальної особи), а також описати теперішню ситуацію зі шкідниками та бур'янами на господарстві (уточнити вид шкідників, дату та місце ураження, заражену продукцію, тощо).

- II. Використовувати продукти, затверджені Органік Стандарт. Список ЗЗР та добрив, допустимих до використання в органічному виробництві, опублікований на сайті Органік Стандарт http://www.organicstandard.com.ua/files/important_information/ua/OC_33P_добрива_заявка_укр.pdf

Увага! Якщо придбані засоби не внесені до даного списку, вони повинні бути затверджені Органік Стандарт **ДО початку їх використання.**

ПЕРЕД застосуванням вищезазначених речовин оператор повинен:

⇒ **Повідомити** про це відповідний сертифікаційний орган

⇒ **Надати** Органік Стандарт наступну інформацію:

- Опис ситуації зі шкідниками/хворобами (вид шкідника/хвороби, дата, місце);
- Опис методу внесення, кількостей до застосування та місце внесення;
- Рекомендований період очікування після застосування якщо не вказано в специфікації до продукту;
- Документація, де описані планувальні заходи оператора щодо уникнення зараження органічної продукції;
- У випадку, коли наймається зовнішня компанія для контролю шкідників та бур'янів, та сама документація має бути доступною.

III. Засоби, що використовуються в пастках та розпилювачах (за виключенням розпилювачів феромонів), **не повинні потрапляти в навколишнє середовище.** Контакт між цими речовинами та культурами не повинен відбуватися. Пастки повинні збиратися після використання та безпечно утилізуватися.

РОЗДІЛЕННЯ ОРГАНІЧНИХ І НЕОРГАНІЧНИХ ОДИНИЦЬ

У випадку управління органічною та неорганічною виробничими одиницями управління і бухгалтерія повинні бути чітко відокремлені.

Не дозволяється одночасно вирощувати одну й ту ж саму культуру на органічній і неорганічній ділянках.

На органічному об'єкті не повинні зберігатися заборонені засоби (добрива, ЗЗР тощо). Засоби, що призначені для неорганічної діяльності, повинні зберігатися в окремому складі, який чітко помічений як «неорганічний», «звичайний» тощо.

5

Використання механічної техніки повинно бути організоване таким чином, щоб запобігти ризику забруднення органічних полів *через використання машин / обладнання / обприскувачів, які використовуються також і на неорганічних полях.* Перед використанням на органічних полях техніка повинна чиститись та про це мають бути зроблені відповідні записи.

Уся діяльність після збору врожаю повинна гарантувати, що органічна продукція не змішується з іншою продукцією.

КОНТРОЛЬ ЗА ШКІДНИКАМИ В ПРИМІЩЕННЯХ

У приміщеннях повинні проводитись відповідні заходи для попередження зараження шкідниками, такі як (в порядку їх пріоритетності впровадження):

- (1) Усунути потенційні місця поширення, джерела їжі та зони розмноження шкідників та хвороб;
- (2) Дотримуватись відповідних правил гігієни
- (3) Виключити доступ шкідників до приміщень для зберігання органічної продукції
- (4) Проводити моніторинг популяції шкідників
- (5) Регулювати зовнішні умови, такі як: температура, тиск, світло, вологість, газове середовище та потік повітря, - задля запобігання розмноженню шкідників та хвороб
- (6) Механічний або фізичний контроль шкідників, наприклад пастки (в тому числі феромонні пастки та пастки з наживкою), клей, світло та ультрафіолетове випромінювання, чи ультразвук, контрольоване газове середовище (CO₂, кисень, азот)
- (7) Використовувати природні вороги (наприклад, коти, ентомофаги тощо)
- (8) Використовувати нетоксичні, несинтетичні продукти, такі як мінеральні продукти (наприклад, діатомова земля), репеленти.

В тому випадку, коли згадані заходи не принесли очікуваних результатів, дозволяється використати наступні засоби:

А. Продукти, зазначені в Додатку VII Стандарту, що еквівалентний Стандарту Європейського Союзу (оператори повинні мати документальне підтвердження необхідності застосування таких продуктів);

Під час застосування дозволених засобів оператор повинен:

- ⇒ **Провести** відповідні попереджувальні чи запобіжні заходи, зазначені вище, включаючи усунення продукції органічної якості з приміщень, де можуть з'явитись шкідники;
- ⇒ **Задokumentувати** всі проведені заходи (тип заходу, місце проведення, результати, ПІБ відповідальної особи), а також описати теперішню ситуацію зі шкідниками на господарстві (уточнити вид шкідників, дату та місце ураження, заражену продукцію, тощо).

В. Речовини, затверджені до використання Органік Стандарт, але використовувати їх слід таким чином, щоб **запобігти** контакту з органічною продукцією на будь-якому етапі переробки;

Під час обробки приміщень НЕ дозволеними засобами (речовина має бути затвердженою для продуктів харчування в цілому) оператор ДО застосування цих засобів повинен:

- ⇒ **Повідомити** про це відповідний сертифікаційний орган
- ⇒ **Надати** Органік Стандарт наступну інформацію:
  - Опис ситуації зі шкідниками/хворобами (вид шкідника/хвороби, дата, місце);
  - Специфікація та маркування продуктів, які плануються до застосування;
  - Опис методу внесення, кількостей до застосування та місце внесення;
  - Рекомендований період очікування після застосування якщо не вказано в специфікації до продукту;
  - Документація, де описані планувальні заходи оператора щодо уникнення зараження органічних продуктів (наприклад: внутрішня процедура для персоналу з уникнення зараження органічних продуктів; процедури щодо порядку проведенню дій з ліквідації зараження; план подальших дій з уникнення подібних ситуацій в майбутньому, тощо);
  - У випадку, коли наймається зовнішня компанія для контролю шкідників та хвороб, та сама документація має бути доступною.
- ⇒ **Дотримуватися** наступних правил:
  - ВИДАЛИТИ: всі органічні продукти, корми, та відповідні пакувальні матеріали до застосування (недостатньо покрити поліетиленом або подібним матеріалом);
  - Органічна продукція та упаковка можуть бути занесені на місце в склад лише при умові, що більше немає ризику зараження
  - В разі виникнення сумнівів щодо можливості забруднення органічних продуктів, інспектор Органік Стандарт може вимагати провести аналіз на залишки незатверджених речовин;
  - Родентициди можуть бути застосовані лише в закритих приладах, місцезнаходження яких повинне бути ідентифіковане, а також відоме для персоналу. Пастки мають очищатися в безпечний спосіб (без ризику зараження продукції);
  - Якщо продукти чи контейнери (чи інший пакувальний матеріал), в якій вона зберігається, піддавалися фумігації – дана продукція вже НЕ Є ОРГАНІЧНОЮ.

Увага! Період очікування, якого необхідно дотримуватися, повинен бути **у три рази довший ніж той, що зазначено в специфікації на препарат**, який Ви плануєте застосувати (**мінімум – 24 години**).

ЗАБОРОНЕНО застосовувати такі засоби й методи боротьби зі шкідниками та хворобами:

⇒ Будь-які хімічні синтетичні пестициди, наприклад:

- Оксид етилену
- Метил бромід
- Фосфіни
- Фосфіди (алюмінію, цинку, магнію тощо)

⇒ Іонізуюче випромінювання.

ДОКУМЕНТАЦІЯ ГОСПОДАРСТВА

Для ведення органічного господарства дуже важливе значення має ведення та організація документації.

Кожне органічне господарство повинно:

- зберігати оригінали квитанцій/рахунків на всі куплені засоби (напр., добрива, пестициди, насіння) так само, як і на продану продукцію;
- вести польовий журнал (окремо для органічної та неорганічної частин господарства, якщо стосується) та реєструвати там і використання засобів (дата, діяльність, використаний засіб, кількість) та дати посіву і збору врожаю;
- мати зведені дані використання ЗЗР і добрив по кожному полю за рік (що вносилося, в якій кількості та під яку культуру);
- мати план сівозміни, карту полів (де буде відмічено розміри полів, відповідна нумерація, поля з позначенням можливого ризику перенесення з боку сусідніх полів) господарства, схеми виробничих приміщень;
- вести реєстр збору врожаю, мати записи із зберігання та реалізації продукції. Ці записи повинні відображувати баланс продукції в господарстві.

Документація повинна зберігатися щонайменше 5 років.

МАРКУВАННЯ

Покидаючи органічне господарство, продукція повинна правильно маркуватися. Маркування має містити наступну інформацію:

- відправник, адреса;
- виробник, адреса;
- якість продукту (як зазначено в сертифікаті);
- назва продукту;
- стандарт;
- номер партії;
- вага.

Якщо продукція відправляється насипом, дана інформація зазначається в супровідних документах.

ПОВОДЖЕННЯ З ПРОДУКЦІЄЮ У РАЗІ ПІДОЗРИ ЩОДО ЇЇ ЯКОСТІ

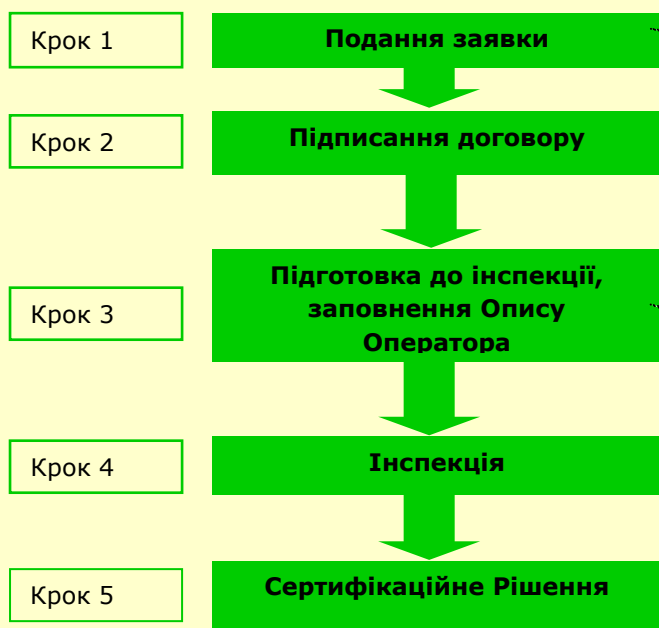
Якщо оператор вважає чи підозрює, що будь-який продукт, який він отримав, виробив, підготував чи експортував, не відповідає органічним вимогам, він повинен гарантувати, що доки сумніви не будуть вирішені, цей продукт не буде продаватися/маркуватися як органічний, та буде зберігатися окремо. У випадку таких сумнівів Органік Стандарт повинен бути проінформований.

4. Процес сертифікації

Процес сертифікації є безперервним та включає в себе процес щорічної інспекції та сертифікації. Під час інспекції затверджений інспектор сертифікаційного органу перевіряє господарство та відображає в інспекційних документах фактичний стан речей на господарстві. **Інспектор не є особою, що приймає рішення.**

Відповідно до вимог органічних стандартів господарство, що працює за органічними технологіями, проходить перевірку один раз на рік - щорічна інспекція. З метою додаткового контролю за результатами щорічних перевірок можуть бути також організовані додаткові перевірки.

Основні кроки до Сертифікації:

Заявка на сертифікацію - документ у вигляді бланку, який можна завантажити на сайті Органік Стандарт заповнюється та надсилається в офіс Органік Стандарт на адресу office@organicstandard.com.ua. Дата отримання Заявки офіційно вважається початком сертифікаційного процесу.

Опис Оператора - це загальний документ, в який вноситься вичерпна інформація про господарство та його діяльність. Опис оператора заповнюється до інспекції та надсилається в офіс Органік Стандарт.

ПЕРША ІНСПЕКЦІЯ

Перша інспекція – є важливим початковим етапом процесу сертифікації. Від результатів, що будуть зафіксовані під час першої інспекції залежить весь подальший сертифікаційний процес.

Пакет документів, що повинен бути підготовлений до першої інспекції:

Заповнений Опис Оператора

Додатки до Опису Оператора:

1	Реєстр полів, включаючи історію (за попередні три роки): обробіток, посів/посадка, удобрення, зрошення, обприскування, збір урожаю - на кожне поле, що підлягає сертифікації (бланк надає ОС).
2	Карта полів (на карті повинні бути відмічені номери та площі полів), а також повинні бути відмічені неорганічні поля, якщо є.
3	Документи, що підтверджують право власності на землю.
4	Контракти з іншими організаціями по переробці, зберіганню продукції, оренди машин, обладнання, приміщень тощо.
5	Аналізи ґрунтів (якщо проводилися).
6	Карта-схема виробничих приміщень, включаючи підрядні одиниці та приміщення в оренді.
7	Для земель, які раніше не використовувалися (перелогові землі): довідка про підтвердження невикористання земель та термін невикористання. Ця довідка видається третьою стороною (місцева влада, управління сільського господарства).
8	Документи на насіння.
9	Документи на закупку допоміжних засобів (добрива, ЗЗР тощо) та інформація по кожному засобу. Для засобів, в складі яких є мікроорганізми, має бути заповнена ГМО-декларація з підписом та печаткою постачальника засобу (бланк надає ОС).
10	Для насіння культур ГМО ризику (кукурудза, ріпак, соя, картопля, цукровий буряк) необхідні ГМО-декларації. Декларація, що насіннєвий/садивний матеріал для наступних культур не був генетично модифікований. Ця декларація видається постачальником насіннєвого/садивного матеріалу (бланк надає ОС).
11	Записи післязбиральної переробки та зберігання продукції.
13	Рахунки та накладні, документація закупок та продажів. Документація закупівель насіння, садивного матеріалу, добрив, кормів для тварин та інших витрат пов'язаних з с/г діяльністю.

МІЖІНСПЕКЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Між щорічними інспекціями оператор повинен дотримуватись правил ведення органічного господарювання, що відповідає вимогам органічних стандартів та повідомляти Органік Стандарт про важливі зміни:

- зміни власних чи орендованих полів;
- зміни в списку постачальників;
- зміни в списку засобів, які подаються в кінці Опису Оператора (добрива, ЗЗР);
- зміни в асортименті продукції;
- зміни рецептів (стосується переробної діяльності);
- зміна виду діяльності (або збільшення видів діяльності);
- зміна адреси чи назви підприємства

Перед використанням ЗЗР чи добрив потрібно заздалегідь повідомити про це Органік Стандарт, заповнивши необхідну форму та отримати схвалення на використання засобу.

ЗАГАЛЬНА ЩОРІЧНА ІНСПЕКЦІЯ

До загальної щорічної інспекції важливо:

⇒ **оновити та надіслати в офіс Органік Стандарт Опис Оператора.** Інформація, що оновлюється вноситься червоним кольором.

Оновлена інформація, яка є особливо важливою для сертифікації:

- будь які зміни, що сталися на господарстві протягом року (як зазначено вище)

Таблична інформація в Описі Оператора:

- список полів
- насіння
- період збору врожаю, середня врожайність, методи збору врожаю, наявність тварин на господарстві
- перелік органічного асортименту продукції та список клієнтів

⇒ **впровадити необхідні заходи щодо невідповідностей, що зазначені в Підсумковій Оцінці** по результатам попередньої інспекції;

⇒ **підготувати обов'язкові додатки.**

Пакет документів, що повинен бути підготовлений до загальної щорічної інспекції:

- Оновлений Опис Оператора.
- Додатки до опису оператора:

1	Карта господарства (включаючи всі поля та приміщення)
2	Історія полів (у випадку додавання нових полів)
3	Документація господарства (польовий журнал, реєстр полів тощо)
4	Зведені річні дані по засобам (добрива, ЗЗР тощо) по кожному полю за минулий сезон
5	Зведені дані по продажу (якщо експортуєте)
6	План сівозміни
7	Внутрішні процедури та інструкції
8	Документи на засоби (насіння, ЗЗР, добрива тощо) та ГМО декларації
9	Нові поля: Підтвердження про попереднє використання та історія поля
10	Аналізи ґрунту (якщо проводилися)

10

РЕЗУЛЬТАТИ ЩОРІЧНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ

У результаті сертифікації виробник кожного року отримує пакет Сертифікаційних документів, до якого входять:

- Сертифікат (у разі позитивного рішення).
- Сертифікаційне Рішення.
- Підсумкова Оцінка.
- Інспекційний Звіт.

Інформація про сертифіковане підприємство заноситься в базу даних на сайті Органік Стандарт.

<http://www.organicstandard.com.ua/ua/clients>